

Divadelný ústav vydáva v decembri dve monografie – dva príbehy popredných slovenských režisérov

/Bratislava, 11. december 2024/ Divadelný ústav vydáva v závere roka 2024 dve obsiahle monografie, ktoré mapujú umeleckú a životnú cestu popredných osobností slovenskej divadelnej réžie – Pavla Haspru a Jozefa Bednáríka. Slávnostné prezentácie kníh sa uskutočnia už v najbližších dňoch.

Autorom knižnej publikácie *Pavol Haspra* je Martin Timko. Jeho snahou bolo ponúknuť čitateľom z odbornej i laickej verejnosti čo najúplnejší obraz o významnom divadelnom režisérovi Pavlovi Hasprovi, ktorého režijné dielo obsahuje viac ako 180 divadelných inscenácií. Bol jedným z prvých absolventov špecializovaného štúdia divadelnej réžie pod pedagogickým vedením Jozefa Budského na vtedy novozaloženej Vysokej škole múzických umení. Umelecky sa profiloval aj vďaka napojeniu na živé zdroje ochotníckeho divadla.. Profesionálne či profesionálne začiatky P. Haspru boli spojené s mestom Nitra. „Po prvej láske – Krajovom divadle Nitra – nasledovala tvorcova najdlhšia perióda umeleckého pôsobenia na našej reprezentačnej scéne v Slovenskom národnom divadle v Bratislave. Analyzujem v nej jednotlivé desaťročia režisérovej práce a pomeriavam umelecké výsledky s celoslovenským kontextom,“ píše v úvode publikácie jej autor M. Timko a pripomína plejádu osobností, s ktorými P. Haspra pôsobil na jednej scéne. „Svoje režijné úspechy budoval najmä prostredníctvom hercov, predovšetkým strednej generácie – Ctibora Filčíka, Karola Machatu, Márie Kráľovičovej, Gustáva Valacha, Ladislava Chudíka, Márie Prechovskej, Zdeny Gruberovej,“ vymenúva M. Timko, ktorý dielo režiséra konfrontuje s ďalšími osobnosťami jeho generácie, ktoré začali režirovať približne v rovnakom období, a zároveň sa ho snaží dať do kontextu s režijnou prácou režisérov staršej či mladšej, ktorí s P. Hasprom pôsobili v rovnakom súbore. Súčasťou knihy je aj rozsiahla obrazová príloha – fotografie a dokumenty prezentujú nielen významné inscenácie v réžii P. Haspru, ale aj tvorcu v rôznych obdobiach života. „Svojráznosť a neopakovateľnosť diela režiséra Pavla Haspru sa čitateľovi usilujem priblížiť tiež prostredníctvom analýz a charakteristiky dokumentov z pozostalosti, ktorá sa nachádza v Archíve Divadelného ústavu v Bratislave,“ uvádza M. Timko. Slávnostná prezentácia knihy *Pavol Haspra* sa uskutoční v piatok 13. decembra 2024 o 17.00 hod. v Modrom salóne Slovenského národného divadla a bude spojená so spomienkami na režiséra pri príležitosti jeho nedožitého jubilea 95 rokov.

Ďalšou z publikácií, ktorá v decembri vychádza pod hlavičkou Divadelného ústavu, je odborná kniha o mimoriadnom zjave slovenského divadelníctva – režisérovi a hercovi Jozefovi Bednáríkovi, ktorý svojou invenciou a novátorstvom významne ovplyvnil celé spektrum slovenského i českého divadla – činohru, operu, muzikál, bábkové divadlo a balet, ale tiež televíznu dramatickú tvorbu. Autormi štúdií sú Vladimír Štefko, Ida Hledíková, Stanislav Bachleda a Klára Madunická. „Dielo Jozefa Bednáríka, rodáka zo Zelenča pri Trnave, analyzujú v obsiahlej monografii renomované osobnosti

slovenskej teatrológie. Autorom koncepcie a odborným garantom je profesor Vladimír Štefko, ktorý tiež napísal prológ a epilóg tejto knižnej publikácie. Knihu dopĺňajú unikátne a doposiaľ nezverejnené ukážky z režijných kníh Jozefa Bednárika a bohatý fotografický materiál," hovorí riaditeľka Divadelného ústavu Vladislava Fekete. „Umenie bola jeho studnica najhlbšia a najkrajšia," píše o Jozefovi Bednáríkovi V. Štefko. „Reálny život bol pre neho príliš všedný, málo farebný, málo pestrý. Nedostatočne úžasný. Renesanční majstri alebo taký Chagall, Dostojevskij – celá plejáda ‚kumštýrov‘ – to bol pre neho svet príťažlivý, plný poznania, fascinácie. Zdroj celého jeho umenia – či hral, režimoval alebo rozprával. Ohuroval svojich divadelníckych druhov vzdelaním. Nie, nepredvádzal sa, hoci jeho podstatnou povahovou črtou bolo byť vždy prvý, najlepší, originálny," uvádza V. Štefko, ktorý v Prológu približuje aj detské či študentské roky J. Bednárika, pôsobenie v Divadle Andreja Bagara v Nitre i v Prahe, kde sa realizoval predovšetkým po roku 1993. „Viaceré jeho muzikálové i operné inscenácie vzbudili v Česku ohlas a mládenec zo Zelenča sa stal doslova československým divadelným fenoménom," dodáva V. Štefko. Slávnostná prezentácia knihy *Divadelný mág. Jozef Bednárík* sa uskutoční 16. decembra 2024 o 17.00 hod. v bratislavskom Štúdiu 12. Ďalšia slávnostná prezentácia sa uskutoční 18. decembra o 18.00 hod. v Základnej škole s materskou školou Jozefa Bednárika v Zelenči.

Publikácie *Pavol Haspra* a *Divadelný mág. Jozef Bednárík* sú dostupné v Informačnom centre Prospero, v sieti partnerských kníhkupectiev a objednať sa dajú aj prostredníctvom webovej stránky Divadelného ústavu www.theatre.sk.

Pavol Haspra

Autor: Martin Timko

Odborný garant: Prof. Vladimír Štefko, CSc.

Recenzentky: PhDr. Dagmar Podmaková, CSc., doc. Zdenka Pašuthová, ArtD.

Grafický dizajn: Nora Nosterská

Vydavateľ: Divadelný ústav, 2024

Edícia: Osobnosti

Divadelný mág. Jozef Bednárík

Autor koncepcie a odborný garant: prof. PhDr. Vladimír Štefko, CSc.

Autori štúdií: Vladimír Štefko, Ida Hledíková, Stanislav Bachleda, Klára Madunická

Recenzentky: Mgr. art. Lenka Džadíková, ArtD., Mgr. Michaela Mojžišová, PhD.

Grafický dizajn: Nora Nosterská

Vydavateľ: Divadelný ústav, 2024

Edícia: Osobnosti

Správa pre médiá | 11. december 2024

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Divadelný ústav je štátnou príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Zaoberá sa komplexným výskumom, dokumentáciou, vedeckým spracovaním a poskytovaním informácií o divadelnej kultúre na Slovensku od vzniku prvej profesionálnej scény v roku 1920. Spravuje kultúrne dedičstvo v oblasti slovenskej divadelnej kultúry (činohra, opera, balet, tanec, bábkové divadlo, moderné performatívne druhy). Vo svojej odbornej činnosti systematicky zhromažďuje, vedecky spracováva a sprístupňuje múzejné, knižničné, archívne a dokumentačné fondy z histórie a súčasnosti slovenského profesionálneho divadla a zabezpečuje komplexný informačný systém o profesionálnom divadle na Slovensku.

Divadelný ústav | Jakubovo nám. 12 | 813 57 Bratislava
IČO: 16 46 91 | DIČ: 2020829921
IBAN | SK34 8180 0000 0070 0007 1011
Peňažný ústav Štátna pokladnica | Číslo účtu 7000071011/8180